

บทที่ 2

ลักษณะของการจัดการงานนอกสั่ง

● ลักษณะของการจัดการงานนอกสั่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 395 บัญญัติว่า “บุคคลเข้าทำกิจการแทนผู้อื่น โดยเขามีได้ว่าขานวานใช้ให้ทำก็ดี หรือโดยมิได้มีสิทธิที่จะทำการงานนั้นแทนผู้อื่นด้วยประการใดก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นจะต้องจัดการงานไปในทางที่ให้สมประโยชน์ของตัวการ ตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการหรือตามที่พึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ”

“A person who takes charge of an affair for another without having received a mandate from him or being otherwise entitled to do so in respect of him, shall manage the affair in such manner as the interest of the principal requires, having regard to his actual or presumptive wishes.”

จากบทบัญญัติดังกล่าวอาจแบ่งหลักเกณฑ์ของการพิจารณาลักษณะของการจัดการงานนอกสั่งได้ดังนี้

1. บุคคลเข้าทำกิจการของผู้อื่น
2. เจ้าของมิได้ว่าขานวานใช้ให้ทำ หรือโดยมิได้มีสิทธิที่จะทำ
3. การเข้าทำกิจการแทนนั้นเป็นการสมประโยชน์ของตัวการ

● บุคคลเข้าทำกิจการของผู้อื่น

การเข้าทำกิจการ หมายความว่า การกระทำเคลื่อนไหวออกมาจริง ๆ ไม่รวมถึงการงดเว้น การเคลื่อนไหว เช่น ใหญ่เห็นหลังบ้านของเด็กทำท่าจะล้มลงมา ใหญ่ก็ได้แค้นองเฉย ๆ งดเว้นไม่กระทำการซ่อมแซมหลังคาบ้าน เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการเข้าทำกิจการ

กิจการที่ทำ (สอดเข้าไปทำ) อาจเป็นกิจการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่นการฉีดน้ำป้องกันไฟมิให้ลุกลามไหม้ การนำรถไปซ่อม ทำความสะอาดสระน้ำ ให้อาหารปลา ฯลฯ หรือเป็นกิจการที่ไม่

เกี่ยวกับทรัพย์สินก็ได้ เช่น ช่วยพาบุตรของเพื่อนบ้าน ไปส่งโรงเรียนหรือรับกลับบ้านเพราะเหตุบุตรไม่มีใครรับส่งในขณะนั้น หรือพาคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาล เป็นต้น

ต้องเป็นกิจการที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น การจัดการงานนอกสั่งมิใช่นิติกรรมแต่ผลของการจัดการงานนอกสั่งก็ทำให้เกิดหนี้ที่กฎหมายยอมรับบังคับให้ ดังนั้นการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่มีผลให้เกิดหนี้ทางกฎหมาย เช่น เจ้าช่วยผู้อื่นค้าขายเฮโรอินไม่ถือว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง

การเข้าทำกิจการอาจเป็นกิจการของผู้อื่นหรือเป็นการเข้าจัดการทรัพย์สินสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ เช่น ซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพย์สิน หรือจำหน่ายทรัพย์สินก็ได้ (แต่การจัดการให้มีทรัพย์สินใดชิ้นใหม่ หรือเข้าทำกิจการที่ตัวการมีอยู่แล้ว ไม่ถือว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง)

เป็นการเข้าจัดการงาน โดยมีเจตนาทำแทนผู้อื่นหรือเพื่อผู้อื่นเท่านั้น หากกิจการเป็นของตนเองหรือเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกับผู้อื่น ไม่ถือว่าเป็นกิจการของผู้อื่น หรือหากทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นแต่เป็นกิจการของตนเองหรือเป็นทรัพย์สินของตนเอง ก็ไม่ถือว่าเป็นกิจการของผู้อื่นเช่นกัน อนึ่ง การจัดการกิจการงานของผู้อื่นแต่สำคัญคิดว่าเป็นกิจการของตนเองหรือทำไปโดยถือเอาว่างานผู้อื่นนั้นคืองานของตัวเองทั้งที่รู้อยู่ว่าไม่มีสิทธิทำ ก็ไม่ถือว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่งด้วย ดังนั้น การจัดการงานนอกสั่งต้องมีเจตนาออกเหนือไปจากเจตนาธรรมดา คือต้องเจตนาทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้อื่น ซึ่งบางครั้งก็เป็นการยากที่จะทราบได้ว่าเขาจัดการในนามของเขาร่วมกันหรือของผู้อื่น เพราะการที่เขามีผลประโยชน์อยู่ก็มีได้หมายความว่าเขาจะไม่มีเจตนาจัดการแทนผู้อื่นด้วย

ตัวการที่ได้รับประโยชน์จากการจัดการงานนอกสั่งจะเป็นใครไม่สำคัญ ข้อสำคัญอยู่ที่ลักษณะของการจัดการว่าเป็นการเข้าทำกิจการแทนเขาเท่านั้น หากเข้าทำกิจการแทนบุคคลหนึ่ง แต่กลับเป็นกิจการของอีกบุคคลหนึ่ง ก็ยังเรียกได้ว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง เช่น เจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สิน จะเข้าจัดการทรัพย์สินที่แบ่งแยกไม่ได้ เป็นการทำในนามของเจ้าของร่วมกัน และในเวลาเดียวกันในนามของตัวเองด้วย (ป.พ.พ.มาตรา 1358) การเก็บค่าเช่าขายดอกผลหรือพืชผลที่เก็บเกี่ยวมาซ่อมแซมบำรุงรักษาตึกกรมบ้านเรือน ฯลฯ ไม่ถือว่ามีเจตนาทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น

ตัวอย่าง การที่ผู้เช่าต้องการอยู่อย่างสบาย จึงได้บุฟผนึ่งและหาสีบ้านให้สวยหรือลวดลายซีเมนต์ลงบนทางเดินเพื่อไม่ให้ลื่นและ ย่อมถือว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าเองไม่ใช่ลักษณะของการจัดการงานนอกสั่ง แต่กรณีที่เกิดเพลิงไหม้ในละแวกบ้าน จึงชนของหนีไฟซึ่งเป็น การป้องกันทรัพย์สินของตนเองและขณะเดียวกันได้ช่วยชนทรัพย์สินของผู้เพื่อนบ้านด้วย ซึ่งเป็น

การทำให้ไปเพื่อประโยชน์ของตนเองและของผู้อื่นด้วย จึงเป็นการจัดการงานนอกสั่ง หรือกรณีให้เห็นเพื่อนบ้านไม่อยู่บ้านหลายวัน จึงนำอาหารไปเลี้ยงนกกของเพื่อนบ้านเพราะกลัวนกตาย การเลี้ยงนกกจึงเป็นประโยชน์ของเพื่อนบ้านโดยแท้ เป็นการจัดการงานนอกสั่ง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องการจัดการงานนอกสั่ง

ฎ. 343/2472 จำเลยนำพินัยกรรมปลอมไปยื่นต่อศาล ขอให้ศาลตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรม จำเลยได้จ่ายเงินของตนซื้อหีบสำหรับใส่ศพและทำบุญให้ผู้ตาย กับได้จ่ายไปในการยื่นคำร้องและอื่น ๆ ดังนี้ จำเลยจะขอหักเงินที่ออกทศรองไปจากกองมรดกไม่ได้

**ฎีกานี้ถือว่าเป็นการเข้าไปจัดการจัดกิจการของผู้อื่นโดยเห็นแก่ตัวโดยแท้ จึงมิใช่เรื่องจัดการงานนอกสั่ง

ฎ. 407/2491 โจทก์ได้จ้างรถม้าของจำเลยบรรทุกเครื่องเรือน ระหว่างทางได้ถูกรถของกองทัพอังกฤษชนเสียหาย เครื่องเรือนโจทก์ราคา 200 บาท โจทก์จำเลยจึงร้องขอค่าเสียหายร่วมกันในฉบับเดียว ทางกองทัพอังกฤษจ่ายเงินค่าเสียหายแก่โจทก์เป็นเงิน 500 บาท ซึ่งจำเลยทราบดีว่าเป็นของโจทก์ด้วย โจทก์ไปขอแบ่ง จำเลยไม่ยอมให้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าในการรับเงินจากอังกฤษ จำเลยรู้ดีว่าเป็นค่าเสียหายของโจทก์ด้วย การที่จำเลยมารับจึงเป็นการรับแทนโจทก์ ก่อให้เกิดหน้าที่ที่จะต้องนำส่งให้แก่โจทก์ เมื่อไม่ส่งหรือไม่ยอมให้ โจทก์ก็ฟ้องขอให้ศาลบังคับได้ จำเลยจึงต้องชำระให้โจทก์

● เจ้าของมิได้ว่าขานวานใช้ให้ทำโดยไม่มีสิทธิ์ที่จะทำ

คำว่า “เจ้าของ” หมายถึง เจ้าของกิจการซึ่งได้ไปทำแทน

คำว่า “ว่าขานวานใช้” หมายถึง ได้มอบให้ทำไม่ว่าด้วยประการใดๆ

คำว่า “ไม่มีสิทธิ์ที่จะทำ” หมายถึง ไม่มีอำนาจทำไม่อาจอ้างสิทธิ์ในการเข้าทำกิจการนั้นได้ ไม่ว่าจะสิทธิตามสัญญาหรือตามกฎหมาย กรณีที่เคยมีสิทธิทำได้แต่ต่อมาหมดสิทธิหรือขาดสิทธิไป ก็ถือว่าไม่มีสิทธิ์ที่จะทำเช่นกัน เช่น เคยเป็นตัวแทน ต่อมาถูกถอนอำนาจตัวแทน แต่ตัวแทนนั้นยังคงทำต่อไปอยู่

มาตรา 395 ใช้คำว่า “โดยเขามีได้ว่าขานวานใช้ให้ทำ” ซึ่งแปลมาจากต้นร่างภาษาอังกฤษว่า “without having received a mandate from him” ซึ่งหมายถึงว่าโดยมิได้รับมอบอำนาจ

จากเขานั้นเอง⁷⁶ การจัดการงานนอกสั่งเป็นการสอดแทรกของผู้จัดการเองเข้าไปในกิจการของผู้อื่น โดยเขามีได้ว่าขมวานใช้ให้ทำหรือไม่มีสิทธิที่จะทำงานแทนเขา หรือไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะทำได้ ถ้าเขาได้กระทำตามที่ตามกฎหมายหรือปฏิบัติชำระหนี้ตามสัญญา ไม่ใช่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง เช่น ดำรงดับเพลิงช่วยราษฎรดับเพลิง ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามกฎหมาย หรือผู้ค้าประกันชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เขาได้ปฏิบัติชำระหนี้ตามสัญญา ไม่ใช่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง

ตัวอย่าง การที่ผู้เช่าซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่าเล็กน้อยด้วยตนเองก็ดี หรือไปจ้างบุคคลภายนอกมาซ่อมแซมก็ดี ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นหนี้ตามมูลสัญญาเช่า ไม่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง

ตัวอย่าง ตั้งตัวแทนขายบ้านพร้อมที่ดินแทน ตัวแทนย่อมมีอำนาจส่งมอบบ้านและที่ดินที่ขายแทนตัวการ การส่งมอบบ้านและที่ดินที่ขายซึ่งทำไปในฐานะตัวแทนไม่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง

ตัวอย่าง บิดามารดามีอำนาจจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ได้ ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้บิดามารดาในฐานะผู้แทน โดยชอบธรรมมีสิทธิทำแทนได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1571

• การเข้าจัดการแทนนั้นเป็นการสมประโยชน์ของตัวการ

สมประโยชน์ของตัวการ หมายถึงตัวการได้รับประโยชน์จากการจัดการงานนอกสั่ง ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจะมากหรือน้อยไม่สำคัญ การที่ว่าสมประโยชน์ของตัวการนั้นจะต้องพิจารณาในขณะที่การจัดการนอกสั่งนั้นได้สำเร็จ เช่น ผู้จัดการนอกสั่งเห็นเพื่อนไม่อยู่และบ้านจะพัง จึงได้ค้ำจุนบ้านนั้นเสร็จแล้วภายหลังเกิดไฟไหม้บ้านหมด ก็ถือว่าตัวการได้รับประโยชน์จากการจัดการนอกสั่งของผู้จัดการแล้ว และที่ว่าสมประโยชน์ เช่น ช่วยพาบุตรหลานของเขาไปรักษาที่โรงพยาบาล ก็ต้องไปให้ถึงโรงพยาบาล มิใช่ไว้กลางทาง หรือช่วยซ่อมรถยนต์ให้ใช้ได้ มิใช่ปล่อยให้ปลัดเสกกลางคัน เพราะไม่เช่นนั้นแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการสมประโยชน์ของตัวการ

หลักเกณฑ์การเข้าจัดการแทนนั้น นอกจากการจัดการให้สมประโยชน์ของตัวการแล้ว ยังต้องตรงตามวัตถุประสงค์อันแท้จริงของตัวการหรือตามที่ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ เพราะประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นประโยชน์ที่เขาไม่ต้องการก็ได้ การจะรู้ถึงความ

⁷⁶ ไพจิตร ปุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจัดการงานนอกสั่ง และลามิกควร ได้, แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2526), หน้า 18.

ประสงค์อันแท้จริงของตัวการนั้นอาจรู้ได้หลายทางด้วยกัน โดยอาจรู้ด้วยตนเอง ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือจากตัวการเอง หรือหากผู้จัดการไม่มีทางที่จะรู้ความประสงค์อันแท้จริงของตัวการได้ กฎหมายบัญญัติให้จัดการไปตามที่พึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ

อนึ่ง ถ้ากิจการเป็นหน้าที่บังคับให้ตัวการทำเพื่อสาธารณะประโยชน์ หรือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่จะบำรุงรักษาผู้อื่น และหากผู้จัดการมิได้เข้าทำแล้ว กิจการอันนั้นไม่สำเร็จภายในเวลาอันควร ผู้จัดการอาจจัดการขัดกับความประสงค์ของตัวการได้ (มาตรา 379)

ตัวอย่าง รยนต์ของ ก. จอดกีดขวางทางเข้าซอยเพราะเครื่องเสีย ทำให้รยนต์ของคนอื่นเข้าออกไม่ได้ ก. ไม่อยู่เพราะไปตามช่างมาซ่อมรยนต์ ข. จึงได้จ้างให้ผู้อื่นมายกรยนต์ออกจากทางเข้าซอยนั้น เพื่อให้รยนต์อื่นเข้าออกได้ตามปกติ เสียค่าใช้จ่ายกรรถไป 1,000 บาท ดังนั้น ข. ย่อมเรียกให้ ก. ชดใช้เงิน 1,000 บาท ได้แม้ว่า ก. จะไม่ต้องการให้มีการกรรถยนต์ออกเพราะไม่ยอมเสียค่าใช้จ่ายก็ตาม เพราะการนั้นเป็นการที่ต้องทำตามหน้าที่ตามกฎหมาย ตามมาตรา 397

- การทำแทนผู้อื่นโดยสำคัญผิดว่าทำแทนอีกผู้หนึ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 404 บัญญัติว่า “ถ้าผู้จัดการทำแทนผู้หนึ่งโดยสำคัญผิดว่าทำแทนผู้อื่นอีกคนหนึ่งไซ้ ท่านว่าผู้เป็นตัวการคนก่อนผู้เดียวมีสิทธิและหน้าที่อันเกิดแต่การที่ได้ทำไปนั้น”

If the manager acts for one person, believing that he is acting for another person, only the former has the rights and duties arising out of the management

การจัดการงานนอกสั่งมีความสำคัญอยู่ที่เจตนาในการทำแทนผู้อื่นมิใช่เจตนาทำเพื่อตน โดยมิต้องคำนึงว่าผู้อื่นที่ได้รับประโยชน์นั้นจะเป็นใคร ดังนั้น ความสำคัญผิดของผู้จัดการงานนอกสั่งจึงไม่ทำให้ผลทางกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่กฎหมายให้ดูที่ผลของการจัดการงานว่าสมประโยชน์แก่ผู้ใด หากผู้ใดได้รับประโยชน์จากการจัดการงานนั้นย่อมเป็นตัวการ มีสิทธิและหน้าที่ทุกอย่างว่าด้วยจัดการงานนอกสั่งบัญญัติไว้

ตัวอย่าง ก. เข้าจัดการงานนอกสั่งโดยการดัมเพลิงบ้านของ ข. โดยเข้าใจว่าเป็นบ้านของ ค. ข. ย่อมเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะจัดการงานนอกสั่ง มิใช่ ค.

● การทำกิจการของผู้อื่นเพื่อตนเอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 405 บัญญัติว่า “บทบัญญัติทั้งหลายที่กล่าวมาในสิบมาตราก่อนนั้น ท่านมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลหนึ่งเข้าทำการงานของผู้อื่นโดยสำคัญว่าเป็นการงานของตนเอง

ถ้าบุคคลใดถือเอากิจการของผู้อื่นว่าเป็นของตนเอง ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิจะทำเช่นนั้นไซ้ ท่านว่าตัวการจะใช้สิทธิเรียกร้องบังคับโดยมูลดังบัญญัติไว้ในมาตรา 395, 396, 399 และ 400 นั้นก็ได้ แต่เมื่อได้ใช้สิทธิดังกล่าวมาแล้ว ตัวการจะต้องรับผิดชอบต่อการดังบัญญัติไว้ในมาตรา 402 วรรคแรก”

“The provisions of the ten foregoing Sections do not apply, if a person takes charge of the affair of another in the belief that it is his own.

If a person treats the affair of another as his own, although knowing that he is not entitled to do so, the principal may enforce the claims based on Sections 395, 396, 399 and 400. If he does enforce them, he is liable to the manager as provided for in Section 402 paragraph 1.”

มาตรา 405 เป็นมาตราสุดท้ายของกฎหมายลักษณะจัดการงานนอกสั่ง ซึ่งบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าบทบัญญัติในสิบมาตราก่อนคือตั้งแต่มาตรา 395 ถึง 404 มิให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลหนึ่งเข้าทำการงานของผู้อื่นโดยสำคัญว่าเป็นงานของตนเอง ดังได้กล่าวมาแล้วว่านี่อันเกิดจากการงานนอกสั่งต้องเป็นการเข้าไปทำกิจการของผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การที่เข้าทำการงานของผู้อื่นโดยสำคัญว่าเป็นงานของตนเอง จึงไม่ถือว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง มาตรานี้บัญญัติขึ้นเพื่อเน้นว่าการกระทำนั้นไม่ถือว่าเป็นการงานนอกสั่งไม่มีหนี้ผูกพันกันตามลักษณะนี้ หากมีกรณีที่จะพึงเรียกร้องต่อกันอย่างใดก็ต้องอาศัยมูลหนึ่งอย่างอื่น เช่น ลากมิดวรได้หรือสะเมิดแล้วแต่ข้อเท็จจริงแห่งกรณีจะต้องด้วยมูลหนึ่งนั้น ๆ หรือไม่⁷⁷

⁷⁷ จิตติ ติงศกัทธิย์, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ หน้า 131.

ตัวอย่าง ก. ถางหญ้าในที่ดินของ ข. ซึ่งอยู่ติดกับที่ดินของตน โดยเข้าใจว่าที่ดินนั้นเป็นที่ดินของตน ดังนั้นแม้ว่าการนั้นจะสมประโยชน์ของตัวการ และแม้ว่า ก. จะรู้ในภายหลังว่าที่ดินนั้นเป็นของ ข. การถางหญ้าของ ก. ก็ไม่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง (ตามมาตรา 405)

มาตรา 405 วรรคสองบัญญัติขึ้นเพื่อให้สิทธิแก่ตัวการในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนว่าจะเลือกใช้ทางใดก็ได้ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ตนมากกว่า กล่าวคือจะเลือกทางเรียกร้องตามกฎหมายลักษณะจัดการงานนอกสั่งในมาตรา 395, 396, 399 และ 400 หรือจะเรียกร้องตามกฎหมายลักษณะอื่นก็ได้ ทั้งนี้เพราะการที่บุคคลถือเอากิจการของผู้อื่นเป็นของตนทั้งที่รู้อยู่ว่าไม่มีสิทธิเช่นนั้น หากก่อความเสียหายแก่ผู้อื่น การนั้นย่อมเป็นละเมิด แต่การเข้าจัดการกิจการนั้นไม่ถือว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง (ตามมาตรา 395) จึงนำบทบัญญัติในลักษณะจัดการงานนอกสั่งมาใช้บังคับไม่ได้ กฎหมายจึงต้องให้สิทธิแก่ตัวการในการนำมาตราทั้งสี่ในเรื่องจัดการงานนอกสั่งดังกล่าวมาใช้บังคับได้

ตัวอย่าง ก. เข้าจัดการขายของในร้านค้าของ ข. ขณะที่ ข. ไม่อยู่ โดยที่ ข. มิได้วานหรือให้ให้ทำ หาก ก. ขายของแล้วเก็บเงินจากการขายมาเป็นของตนเอง การกระทำของ ก. ย่อมเป็นละเมิดต่อ ข. (ไม่เป็นการจัดการงานนอกสั่ง) ข. ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก ก. ในฐานะละเมิด แต่การกระทำดังกล่าวนี้ มาตรา 405 วรรคสอง ให้สิทธิแก่ ข. ที่จะเรียกร้องจาก ก. โดยอาศัยมาตรา 395, 396, 399 และ 400 ได้ด้วย แล้วแต่ว่า ข. จะเลือกใช้สิทธิเรียกร้องทางใด

หากตัวการเลือกใช้สิทธิตามมาตรา 395, 396, 399 และ มาตรา 400 กฎหมายบัญญัติให้ตัวการรับผิดชอบผู้จัดการโดยต้องคืนลาภมิควรได้ตามที่จะบังคับให้คืนกันได้แก่ ผู้จัดการตามมาตรา 402 วรรคแรก และบังคับตามลักษณะลาภมิควรได้เท่านั้น⁷⁸ อนึ่ง เมื่อผู้จัดการทำในนามของตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเอง มิใช่ทำแทนตัวการโดยปราศจากหรือนอกเหนืออำนาจแล้ว ก็จะทำให้สัตยาบันไม่ได้ยู่ดีความในมาตรา 402 วรรคสอง จึงนำมาใช้บังคับ⁷⁹

⁷⁸ ไพจิตร ปุณณพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะการจัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้, หน้า 68.

⁷⁹ จิตติ ดิงศภัทย์, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้, หน้า 132.